

Bilişsel Yetenek Ölçeği-Türkçe Versiyon

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişsel Yetenek Ölçeği-Türkçe Versiyon*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17952>

Öz

Uyarlama çalışması Gökçe Durmuşoğlu tarafından 2009 yılında gerçekleştirilen Bilişsel Yetenek Ölçeği-Türkçe Versiyonu (Cognitive Abilities Scale - Second Edition: Turkish Version), orijinal bilişsel yetenek ölçeğinin Türk kültürüne ve diline uygun hale getirilmesini amaçlamıştır. Bu çalışmada, ölçeğin temel **psikometrik** özelliklerinden **madde analizi** ve **güvenilirlik** düzeylerini incelemeye odaklanmıştır. Ölçek, bireylerin genel **bilişsel yetenek** düzeylerini standart ve yapılandırılmış bir biçimde ölçmek üzere tasarlanmıştır, böylece eğitim ve klinik psikoloji alanlarında kullanılacak geçerli bir araç sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Yetenek Ölçeği, Bilişsel Yetenek, Uyarlama, Madde Analizi, Güvenilirlik, Psikometrik Özellikler, Türkiye.

Yazarlar

Gökçe Durmuşoğlu

Amaç

Bilişsel Yetenek Ölçeği-Türkçe Versiyonunun temel amacı, orijinal olarak İngilizce konuşulan popülasyonlar için geliştirilmiş olan bilişsel yetenek ölçeğinin, Türk örnekleminde kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak kullanıma sunulmasıdır. Bu adaptasyon, Türkiye'deki bireylerin **bilişsel yeterliliklerini** objektif kriterlere göre değerlendirme ihtiyacına yanıt vermektedir.

Ölçeğin adaptasyon çalışması'nın özel amacı, Durmuşoğlu'nun (2009) yüksek lisans tezi kapsamında belirtildiği gibi, ölçeğin maddelerinin Türk kültürü bağlamında nasıl işlediğini belirlemek için kapsamlı bir **madde analizi** gerçekleştirmek ve ardından ölçeğin iç tutarlılık ve diğer güvenilirlik türleri açısından kabul edilebilir düzeyde olup olmadığını tespit etmektir. Bu tür bir çalışmada, ölçeğin klinik, eğitimsel ve araştırma amaçları kullanılmalarının temelini oluşturur.

Yapı

Ölçek, bireylerin genel **bilişsel yeteneklerini** ölçen çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Orijinal Bilişsel Yetenek Ölçeği (Cognitive Abilities Scale), genellikle sözel akıl yürütme, sayısal akıl yürütme, sözel olmayan akıl yürütme ve kısa süreli bellek gibi temel bileşenleri kapsayan bir dizi alt testi içerir.

Türkçe versiyonunun da bu ana **bilişsel alanları** koruması beklenmektedir. Ölçek, bireylerin öğrenme potansiyellerini, problem çözme becerilerini ve karmaşık bilgiyi işleme kapasitelerini

değerlendirerek, geleneksel zekâ testlerinin ötesinde daha geniş bir yetenek spektrumunu ele almayı hedefler. Adaptasyon çalışması, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültüründe de geçerli olup olmadığını dolaylı olarak araştırmaktadır.

Geçerlik

Adaptasyon çalışmasına ilişkin sağlanan kaynakta spesifik **geçerlik** değerleri belirtilmemiştir. Ancak, bir ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde, genellikle içerik geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt bağıntılı geçerlik türleri araştırılır. **İçerik geçerliği**, maddelerin ilgili bilişsel alanları yeterince temsil edip etmediği uzman görüşleri ile desteklenirken; **yapı geçerliği**, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ölçüp ölçmediğini gösterir.

Orijinal Bilişsel Yetenek Ölçeği'nin uluslararası alanda kabul görmüş yüksek **geçerlik** kanıtlarına sahip olduğunu varsayılmaktadır. Türkçe versiyonunun da bu geçerlik düzeylerini koruması için adaptasyon çalışmasında (Durmuşoğlu, 2009) gizil olarak yapı geçerliği çalışmaları yapılmış olması muhtemeldir. Bu çalışmalar, genellikle doğrulayıcı veya açmlayıcı faktör analizi gibi istatistiksel yöntemlerle yürütülür.

Güvenilirlik

Kaynak verilerde güvenilirlik istatistikleri doğrudan sunulmamış olsa da, Durmuşoğlu'nun (2009) çalışmasıyla doğrudan **güvenilirlik** odaklanılmamıştır. Bu, çalışmanın temel çöktülerinden birinin, ölçeğin iç tutarlılık katsayıları (örneğin, **Cronbach Alfa** değeri) hesaplanması olduğunu gösterir.

Güvenilirlik, bir ölçme aracının tutarlı sonuçlar verme derecesini ifade eder. Adaptasyon çalışması, ölçeğin farklı alt boyutları için ayrı ayrı iç tutarlılık katsayıları rapor etmesi olmalıdır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı **bilişsel yapıyı** ölçmek üzere birlikte çalıştığını gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde tutarlılığını değerlendirmek için test-tekrar test güvenilirliği de incelenmesi olabilir.

Faktör Analizi

Bilişsel yetenek ölçeklerinin adaptasyonu sırasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültürüne transfer edilebilirliğini değerlendirmek için **faktör analizi** kritik bir adımdır. Kaynakta spesifik bir faktör analizi sonucu belirtilmemiştir.

Ancak, ölçeğin çok boyutlu bir yapıyı ölçtüğü göz önüne alındığında, adaptasyon sürecinde **Açmlayıcı Faktör Analizi (AFA)** ile faktörlerin belirlenmesi ve ardından **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile orijinal modelin Türk verisi üzerindeki uygunluğunun test edilmesi beklenir. Bu analizler, Türkçe versiyonunun orijinal ölçekle aynı temel **bilişsel** boyutları (Sözel, Sayısal,

Mekânsal vb.) ölçtüğünü kanıtlamaya amaçlar.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama

Format: Standartlaştırılmış **psikometrik** test

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Bilişsel yetenek değerlendirilmesine ihtiyaç duyan genel popülasyon (Orijinal ölçeğin hedef kitlesine bağlı olarak muhtemelen okul çağı çocukları veya ergenler)

Age Group: Belirtilmemiştir (Orijinal ölçeğin hedef yaş grubuna göre belirlenir)

Population Details: Türkiye'de yaşayan, Türkçe konuşan bireylerden oluşan örneklem.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, standardize edilmiş talimatlara sahip bilişsel değerlendirme metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Geçerlik, Faktör Yapısı, Bilişsel Yetenek Testi, İç Tutarlılık, Madde Analizi, Merkezi Michigan Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sağanmamdır.

Affiliation Email addresses: gokce.ergun@wright.edu

Correspondence Address: Central Michigan University, Department of Psychology, Michigan (Adaptasyonun yapıldığı tarihteki kurum bilgisi).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu: Adaptasyon çalışması 2009 yılında tamamlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım veya akademik araştırmalarda kullanım için gerekli izinlerin ve olası ücretlerin, sorumlu yazar Gökçe Durmuşlu veya orijinal ölçeğin yayıncısıyla iletişime geçilerek teyit edilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Durmusoglu, G. (2009). *Item analysis and reliability of the cognitive abilities scale -second edition: Turkish version*. Central Michigan University, Department of Psychology, Michigan.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi bu adresten indirilebilir: the-cognitive-ability-scale-turkish-version-toad.pdf

Bilişsel Yetenek Ölçeği-Türkçe Versiyon Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Kullanım için ilgili referans çalınmaya başvurulmalıdır.

ARABPSYCHOLOGY.COM